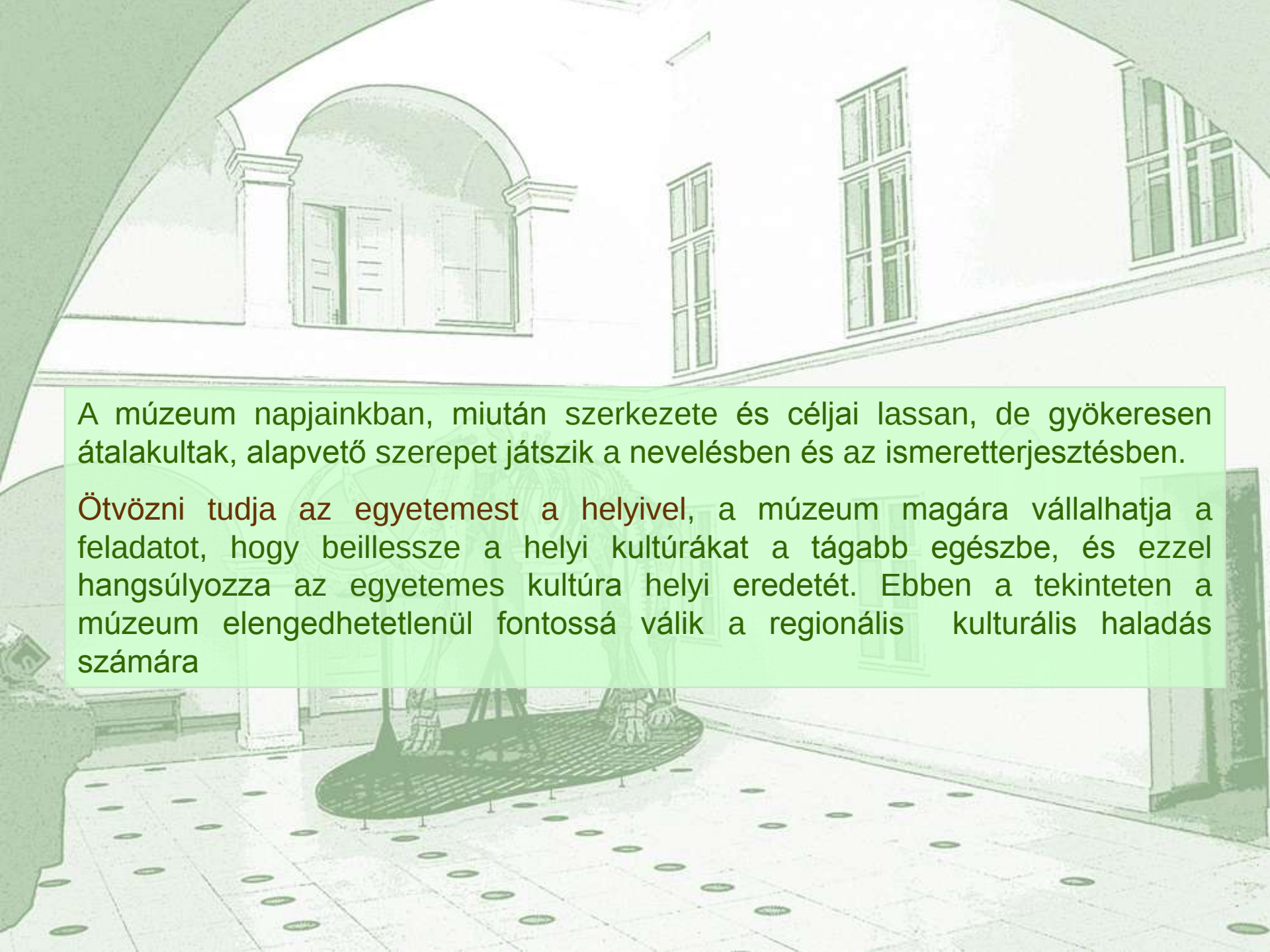

Általános múzeológia III:

összeállította: Dr. Fűköh Levente

A MÚZEUMI KIÁLLÍTÁS

A múzeum napjainkban, miután szerkezete és céljai lassan, de gyökeresen átalakultak, alapvető szerepet játszik a nevelésben és az ismeretterjesztésben.

Ötvözni tudja az egyetemest a helyivel, a múzeum magára vállalhatja a feladatot, hogy beillessze a helyi kultúrákat a tágabb egészbe, és ezzel hangsúlyozza az egyetemes kultúra helyi eredetét. Ebben a tekinteten a múzeum elengedhetetlenül fontossá válik a regionális kulturális haladás számára

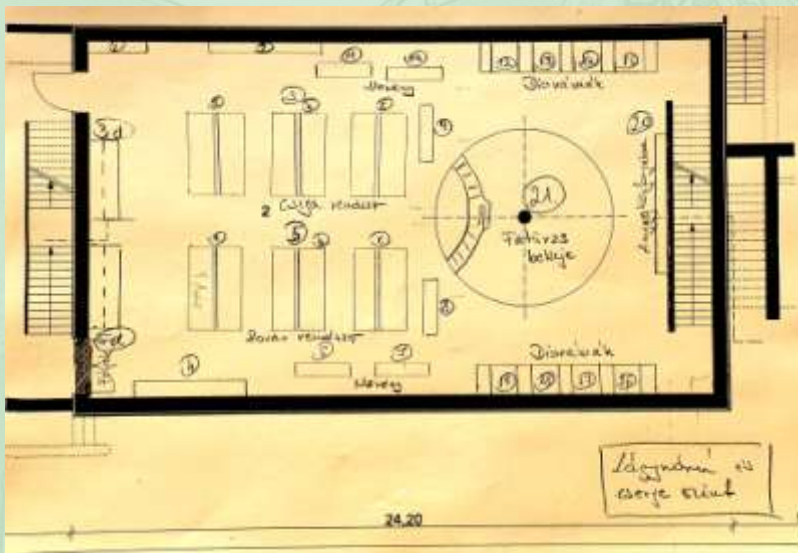
A kifejezés mód megválasztása

A nyilvános kiállítás a látogatók minden rétegéhez szól, tekintet nélkül arra, hogy hozzá tartoznak-e a múzeum kulturális hatóköréhez, vagyis rendszeres múzeumlátogatók-e, vagy hogy csoportosan látogatják-e a múzeumot, vonzódnak-e ahhoz a műveltségi területhez, amelyet a múzeum képvisel.

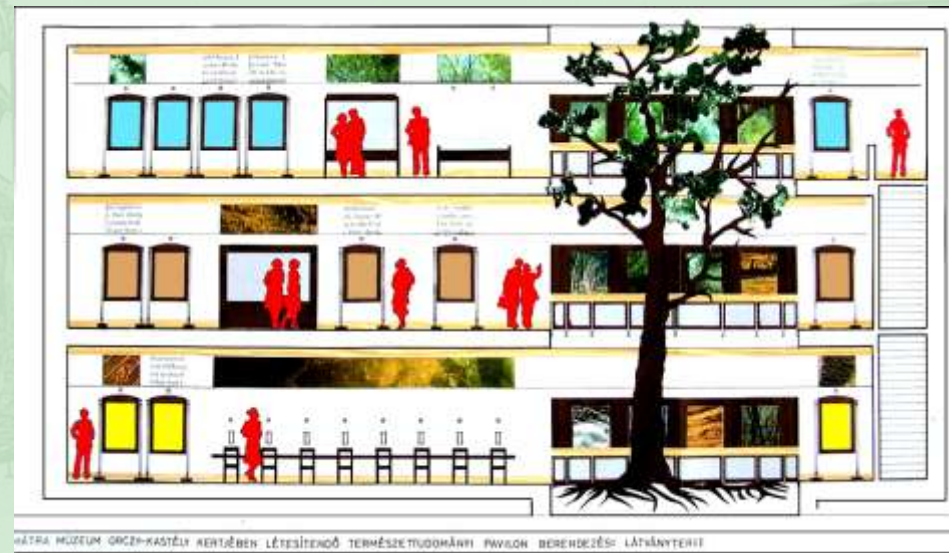

Az üzenet közvetítése

A kifejezőmód kiválasztása: a kiállítási útvonal megszervezése, a tematikus felosztás, a tárgyak és a tudományos szöveg elrendezésének módozatai. A mondanivaló gyakorlati megvalósítása valójában nemcsak a tudományos tézisek grafikai vagy tárgyak által történő megjelenítése, hanem alapvető, az intézmény természetétől elválaszthatatlan jellemzője, hogy képes egyidejűleg látvány és tudomány, illetve művészet lenni.

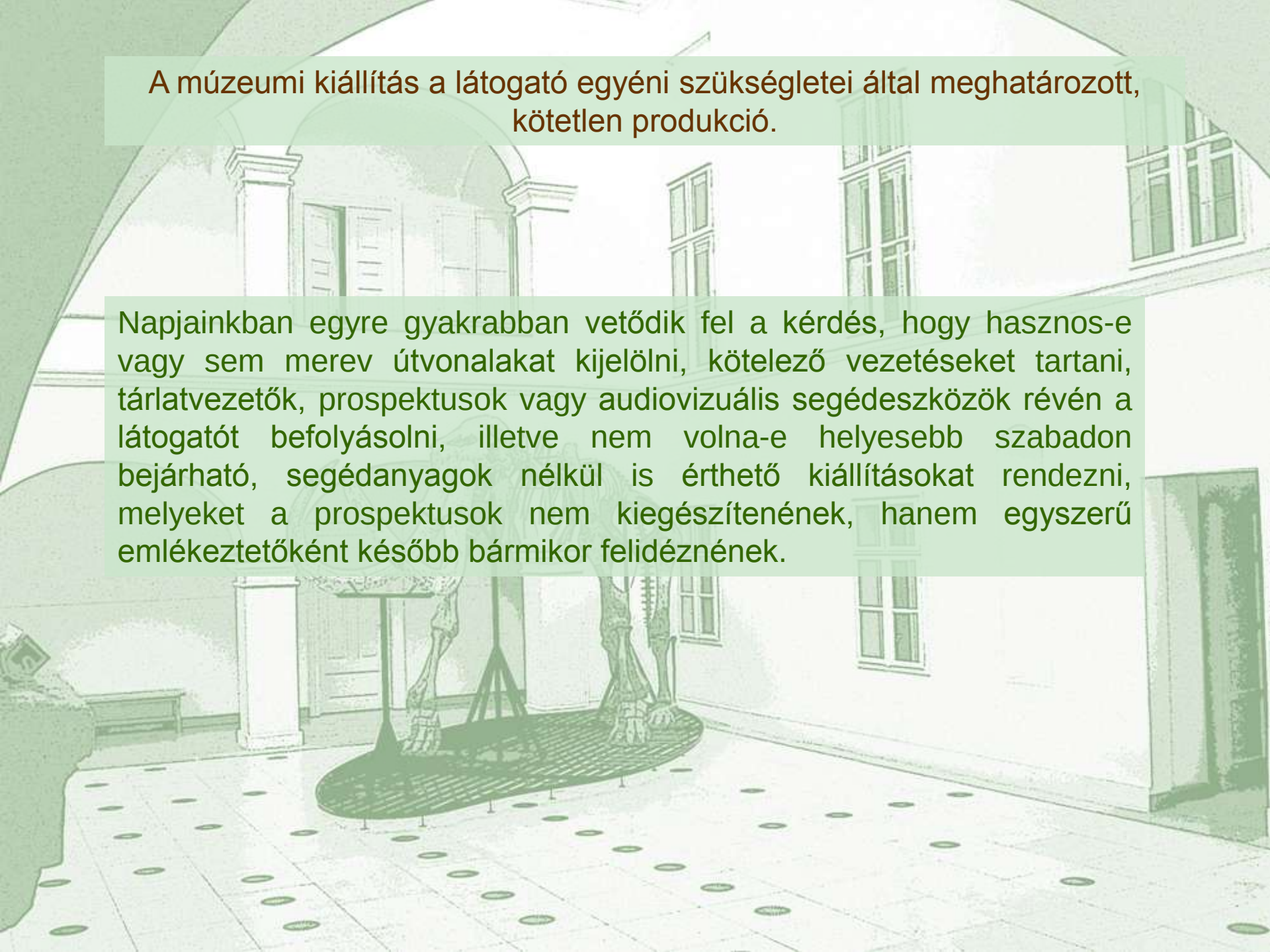
Muzeológus által készített vázlat

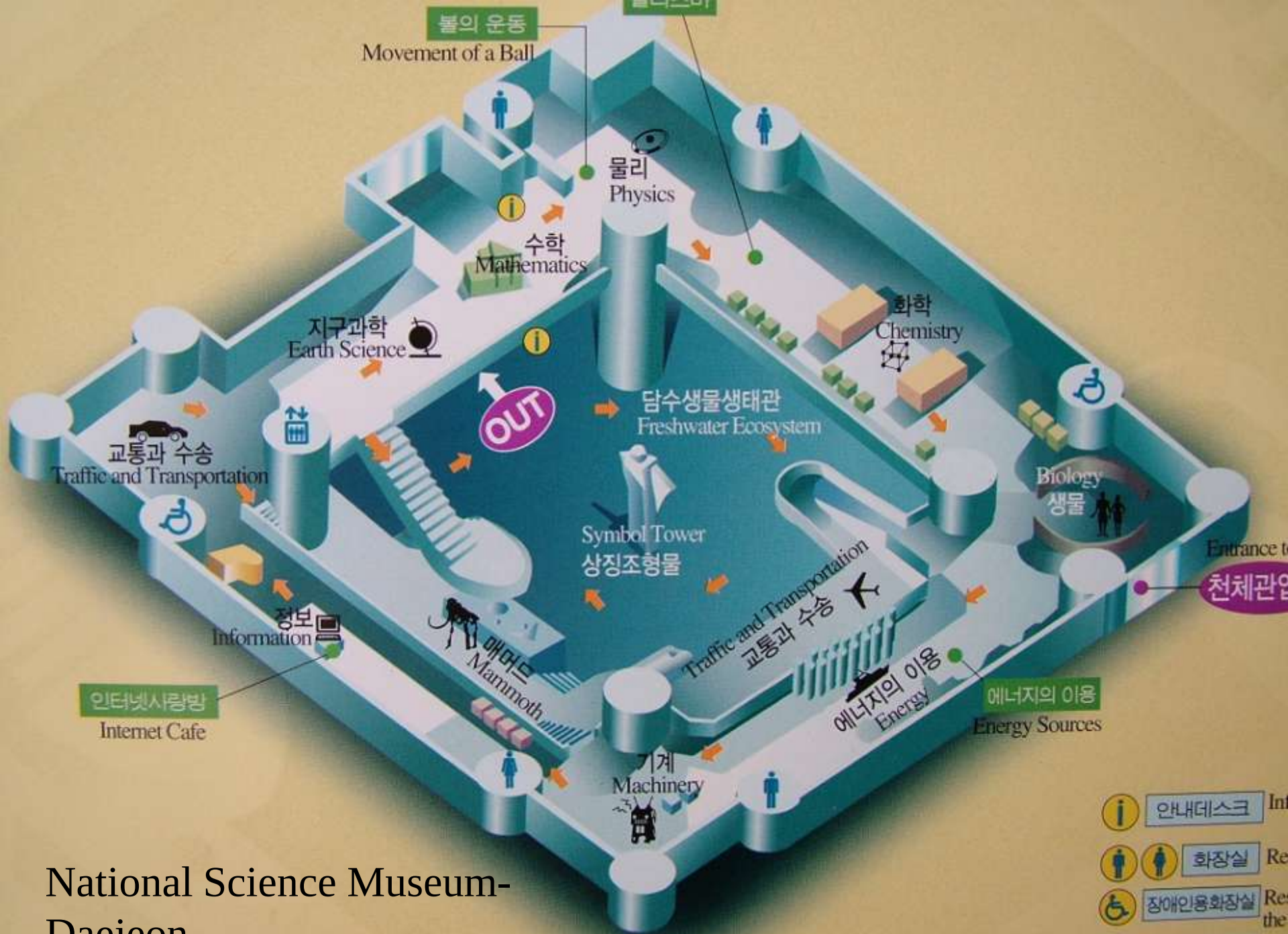

Belsőépítész által készített látványterv

A múzeumi kiállítás a látogató egyéni szükségletei által meghatározott, kötetlen produkció.

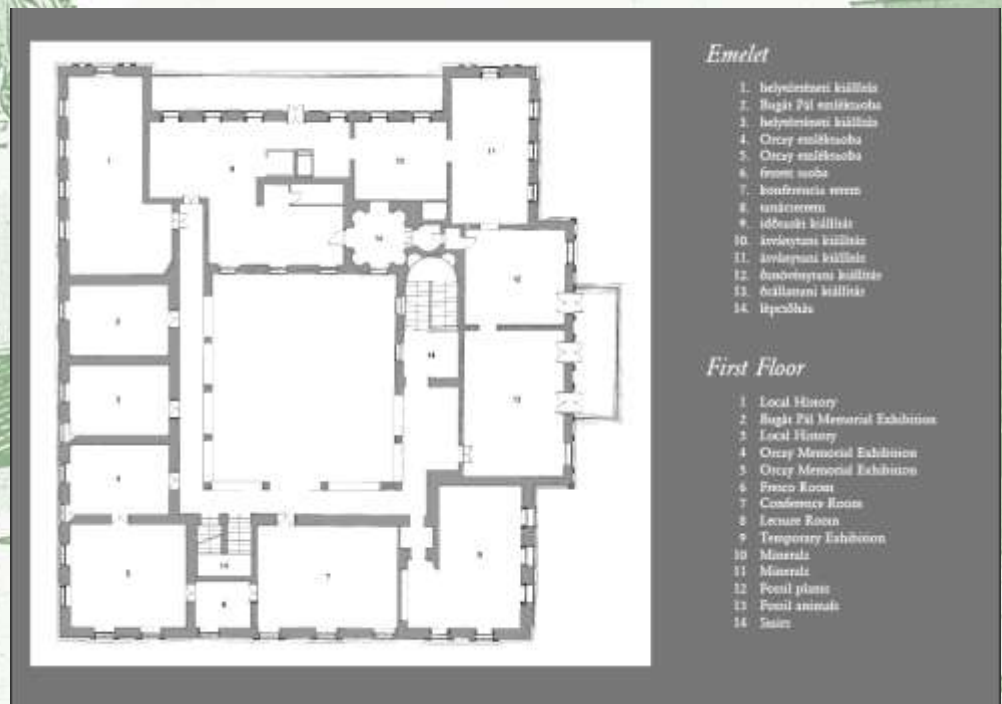
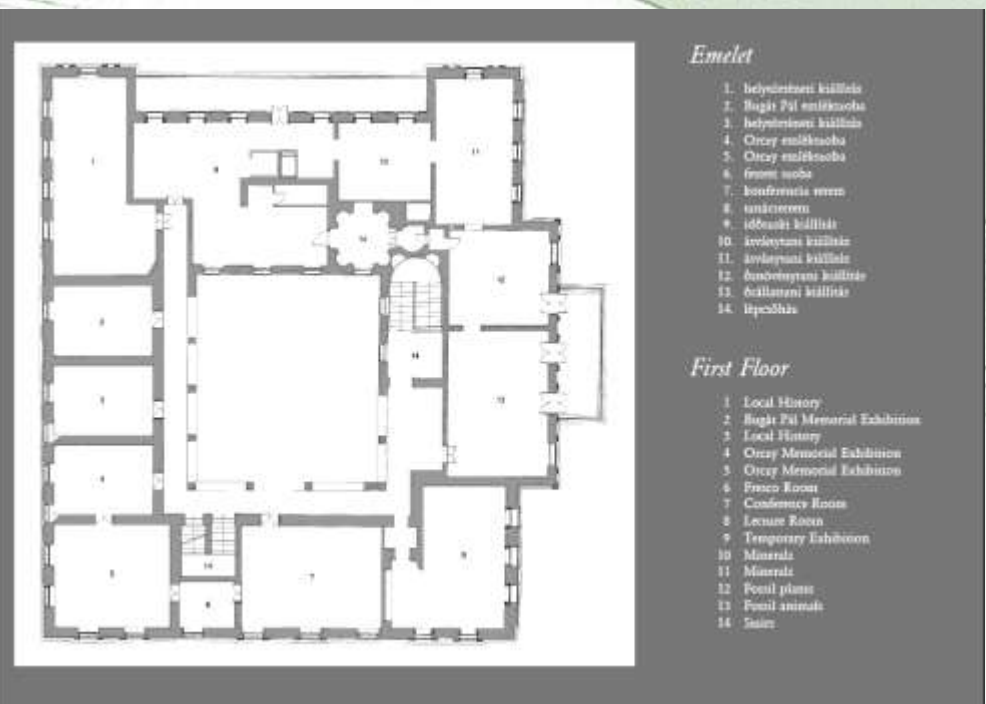
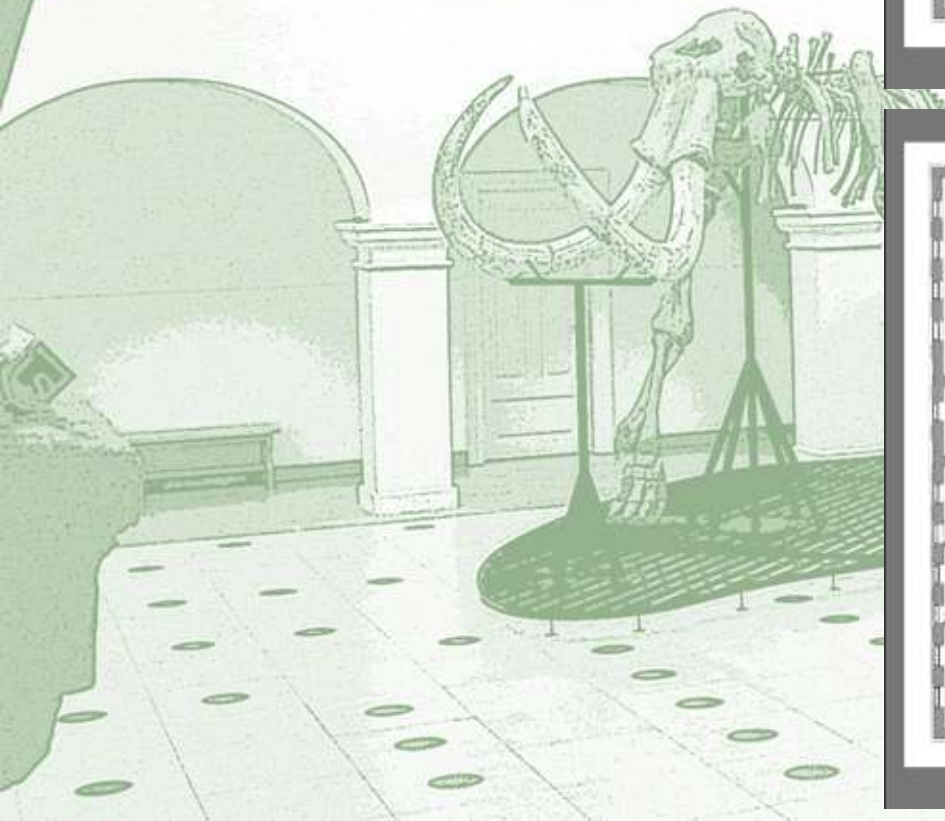
Napjainkban egyre gyakrabban vetődik fel a kérdés, hogy hasznos-e vagy sem merev útvonalakat kijelölni, kötelező vezetéseket tartani, tárlatvezetők, prospektusok vagy audiovizuális segédeszközök révén a látogatót befolyásolni, illetve nem volna-e helyesebb szabadon bejárható, segédanyagok nélkül is érthető kiállításokat rendezni, melyeket a prospektusok nem kiegészítenének, hanem egyszerű emlékeztetőként később bármikor felidéznének.

National Science Museum-
Daejeon

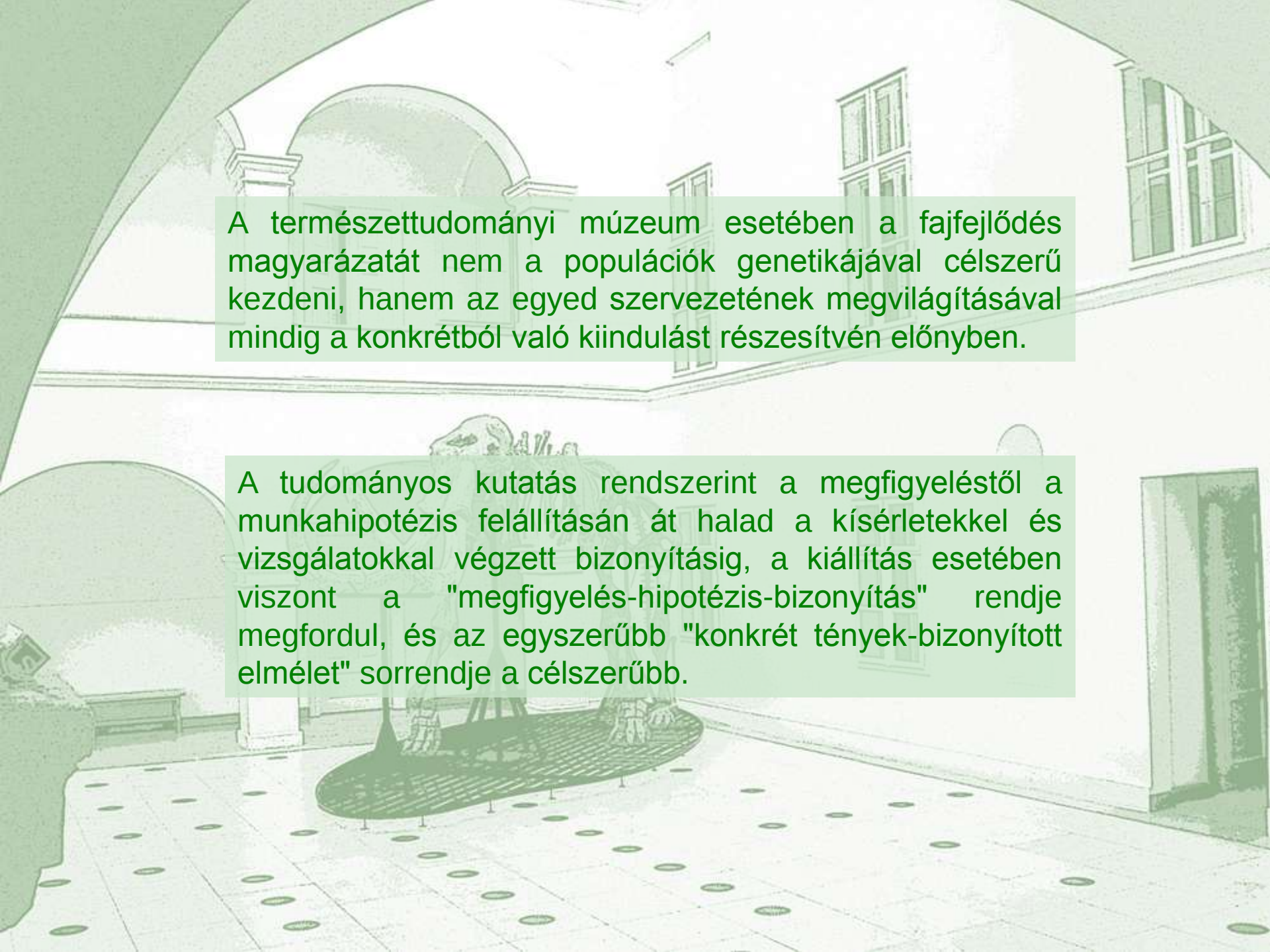
A rugalmas kiállításban, nemcsak a témák, hanem azok sorrendje is szabadon választható, s amely így minden látogatónak és csoportnak biztosítja a megfelelő megközelítés lehetőségét.

TÁRGY	ELRENDEZÉSI JAVASLAT	SZÖVEG
Ősnövénytan Kovácsodott fatörzs	dobogó	Kovácsodott fatörzs Mikófalváról Kora: miocén Keletkezése: A vulkáni tevékenység következtében keletkezett hidrotermális oldatok, jelen esetben kovaoldat itatta át a fatörzset.
Andreánszky Gábor Portréfotó	tabló	Andreánszky Gábor (1895-1967) Andreánszky Gábor báró Alsópetényben született, 1895. augusztus 1-én. A budapesti egyetem botanika professzora, a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárának igazgatója. Kiemelkedő palaeobotanikai munkássága nemzetközi elismertségűvé tette. Elsősorban a hazai paleogén és neogén flórákkal foglalkozott. Számos, a tudományra új fajt írt, melyek közül több a Mátra Múzeum tulajdonát képezi.
Szarmata monográfia címlapfotója	tabló	Andreánszky Gábor legjelentősebb tudományos munkája, a „<u>Die Flora der sarmatischen Stufe in Ungarn</u>”. A monográfiában feldolgozta az addig ismert összes hazai szarmata (miocén) ősnövény lelőhelyet, számos új faj leírását adta meg, és készített flóra- és vegetáció-rekonstrukciókat az egyes lelőhelyekről. A monográfia anyagául szolgált példányok egy része a Mátra Múzeumban található.

A forgatókönyv és a megvalósult kiállítási részlet

A természettudományi múzeum esetében a fajfejlődés magyarázatát nem a populációk genetikájával célszerű kezdeni, hanem az egyed szervezetének megvilágításával mindig a konkrétból való kiindulást részesítvén előnyben.

A tudományos kutatás rendszerint a megfigyeléstől a munkahipotézis felállításán át halad a kísérletekkel és vizsgálatokkal végzett bizonyításig, a kiállítás esetében viszont a "megfigyelés-hipotézis-bizonyítás" rendje megfordul, és az egyszerűbb "konkrét tények-bizonyított elmélet" sorrendje a célszerűbb.

**Csontvázak a
kiállításokon**

London

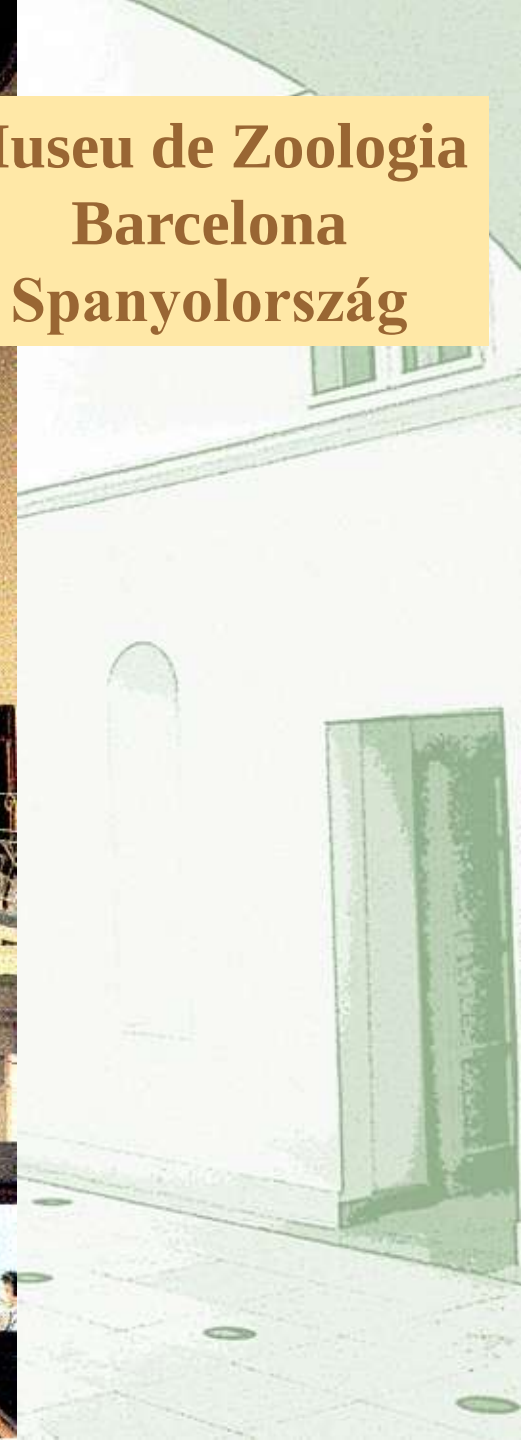

**„egyterű”
kiállítások**

**Museu de Zoologia
Barcelona
Spanyolország**

Magyar Természettudományi Múzeum

Naturalis-Leiden

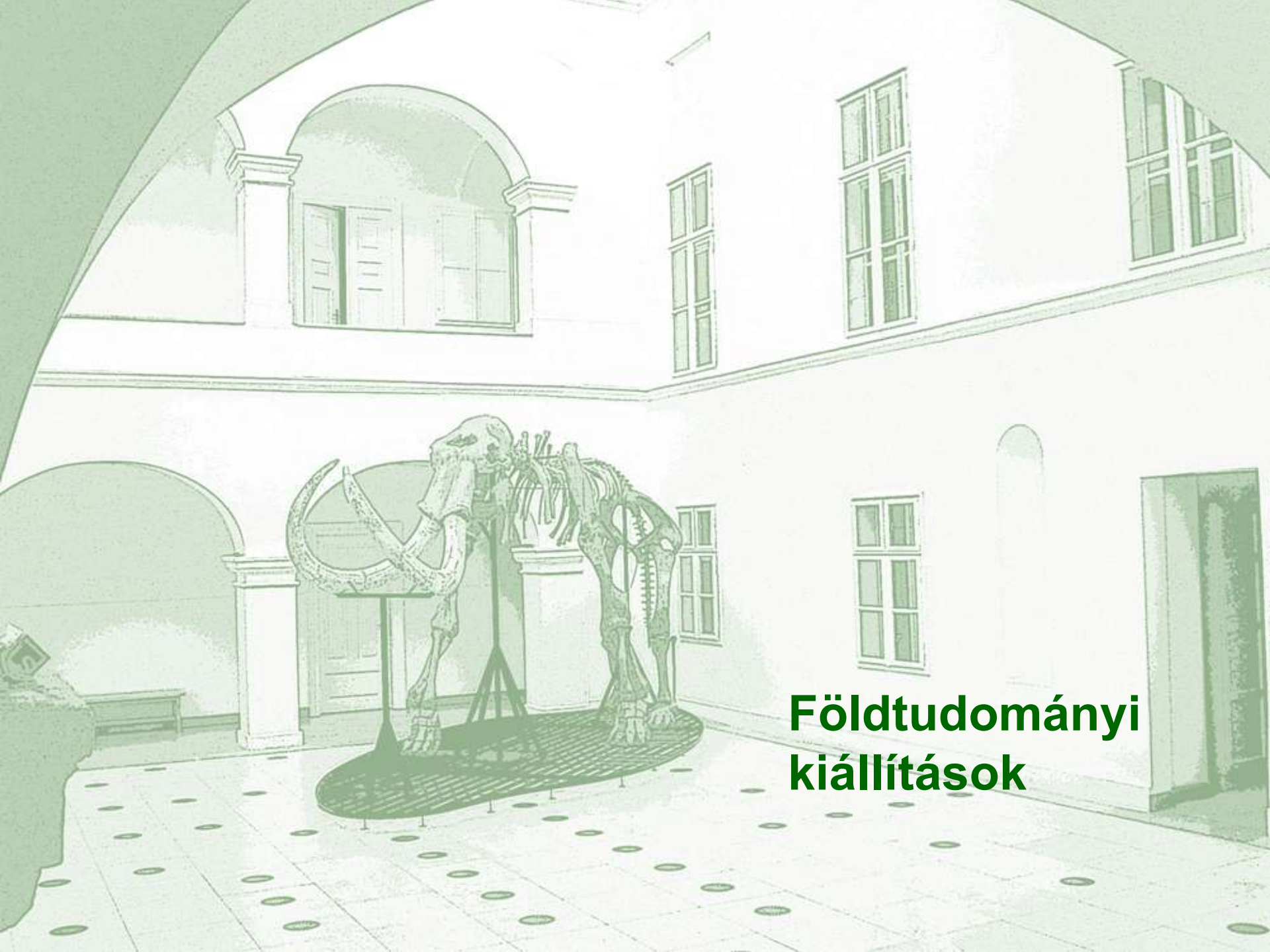
SMITHSONIAN INSTITUT
WASHINGTON DC

**SMITHSONIAN INSTITUT
WASHINGTON DC**

Magyar Természettudományi Múzeum

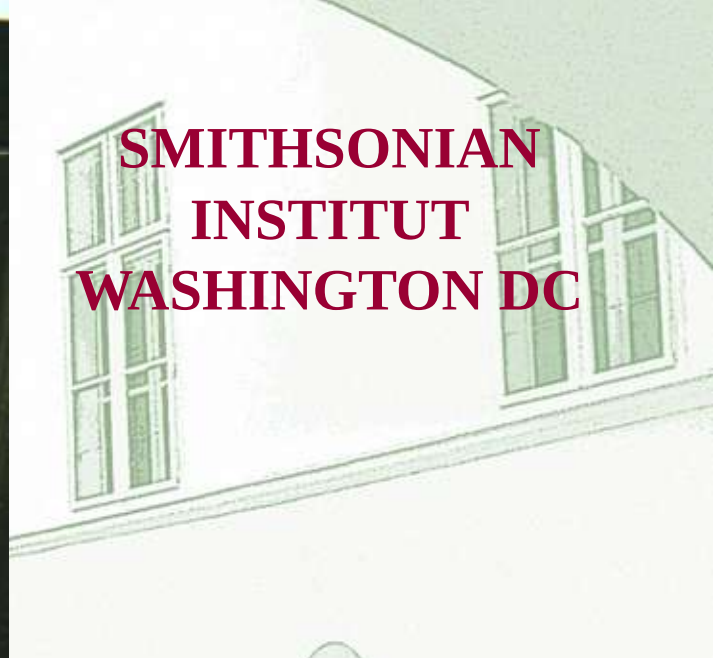
**Földtudományi
kiállítások**

Seodaemun Museum of Natural History-Seoul

SMITHSONIAN
INSTITUT
WASHINGTON DC

Magyar
Természettudományi
Múzeum

**Magyar
Természettudományi
Múzeum**

Mátra Múzeum

Natural History Museum, London

Mátra Múzeum

(lebontott kiállítás)

Mátra Múzeum

TÓTH MIKE
(1838-1932)

Az egykori kalocsai jezsuita főgimnázium polihisztor tanára. Írt többek között fényképezési szakkönyvet (1875), útkönyveket, építészettörténelmi műveket és ásványtani tanulmányokat, leírásokat. Legismertebb műve az 1882-ben Budapesten kiadott „Magyarország ásványai” c. munkája. Hosszú kalocsai tartózkodása alatt létrehozta az itt látható ásványtárat, amelyben a legfontosabb ásványtípusokat és fajtákat gyűjtötte. Gyűjteménye az egykori középiskolai ásványtárat tekintve, világviszonylatban is kiemelkedik számj.

Viski Károly Múzeum, Kalocsa

Seodaemun Museum of Natural History-Seoul

**Madártani
kiállítások**

Mátra Múzeum (lebontott kiállítás)

National Science Museum-Daejeon

Mátra Múzeum

(időszaki kiállítás)

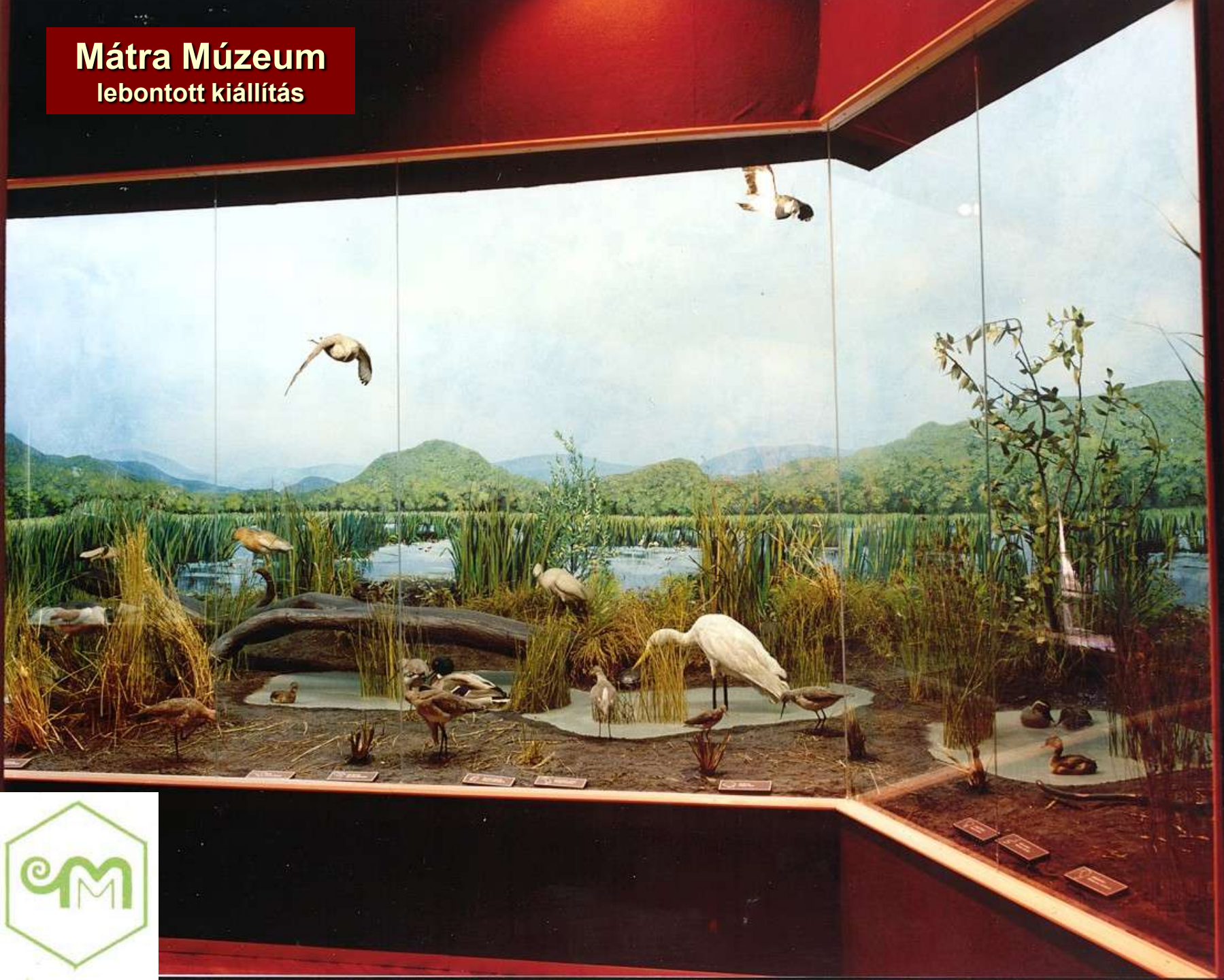
Karszt és élővilága, Felsőtárkány

London

Mátra Múzeum

lebontott kiállítás

BILL OR BEAK OF BIRD

E1

London

Rovarok

Magyar
Természettudományi
Múzeum

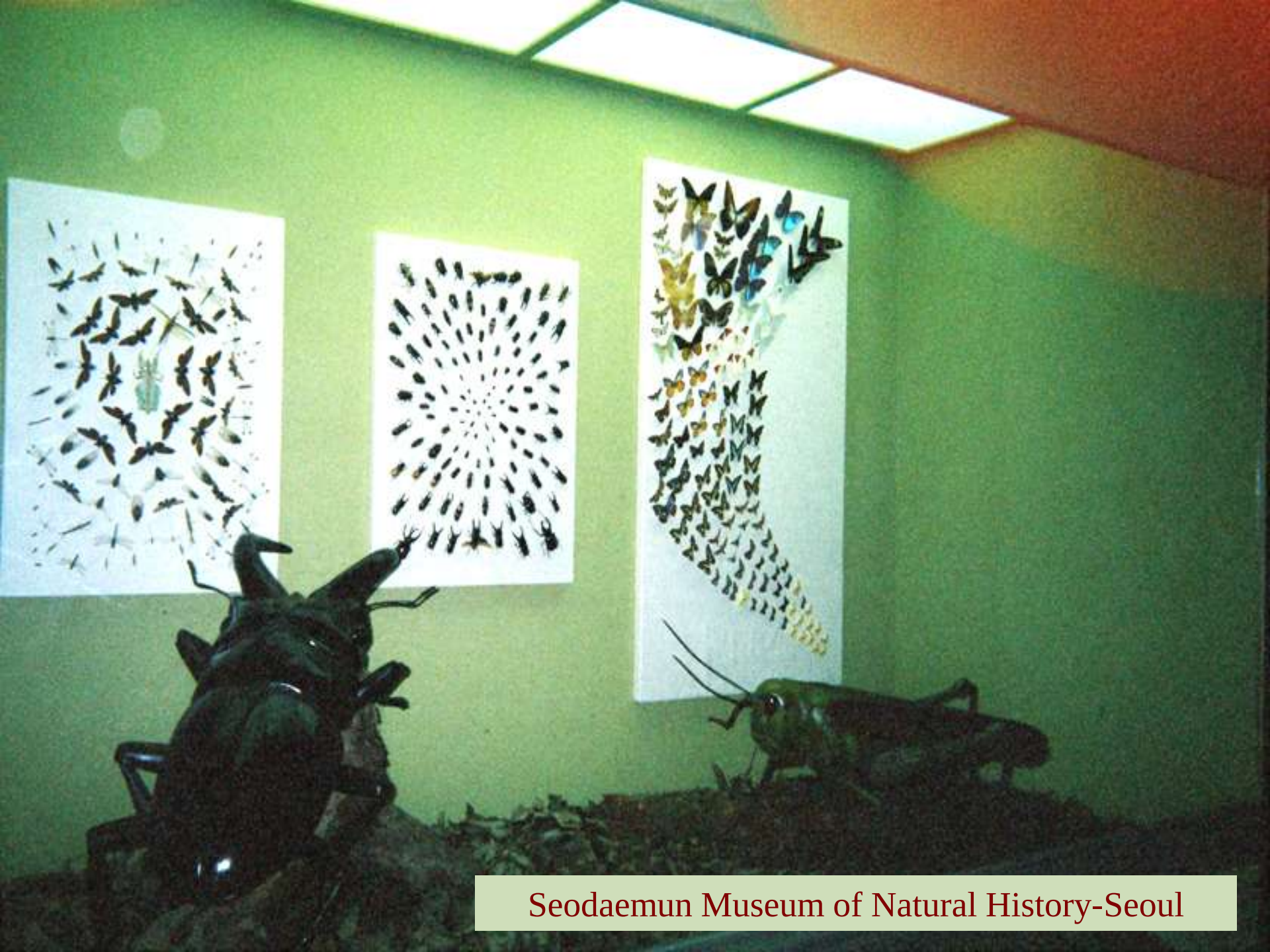
A karszt és élővilága – Felsőtárkány (BNP)

Mátra Múzeum

lebontott kiállítás

Seodaemun Museum of Natural History-Seoul

Mátra Múzeum

(időszaki kiállítás)

A karszt és élővilága – Felsőtárkány (BNP)

Hominida evolúció

Biodiverzitás? megjelenítése

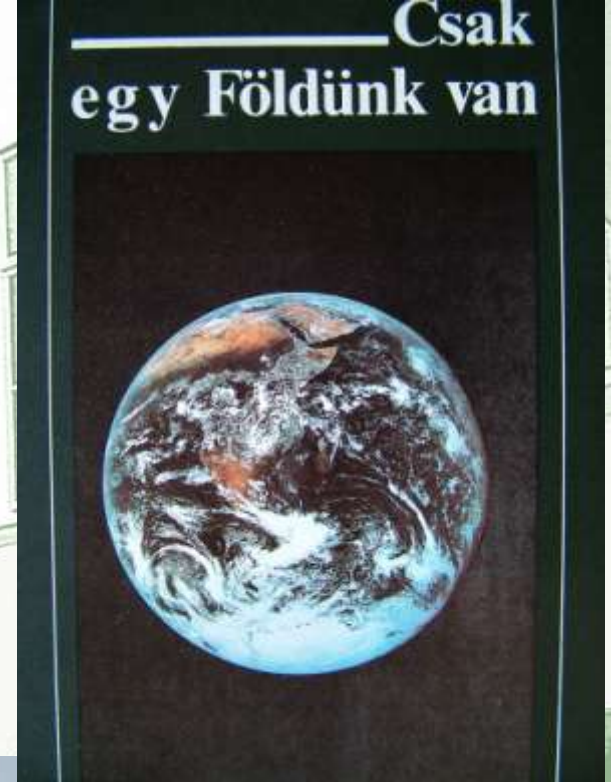
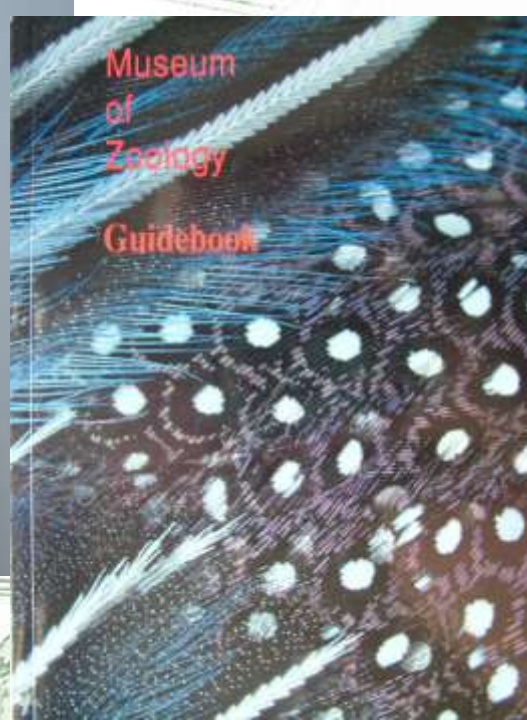
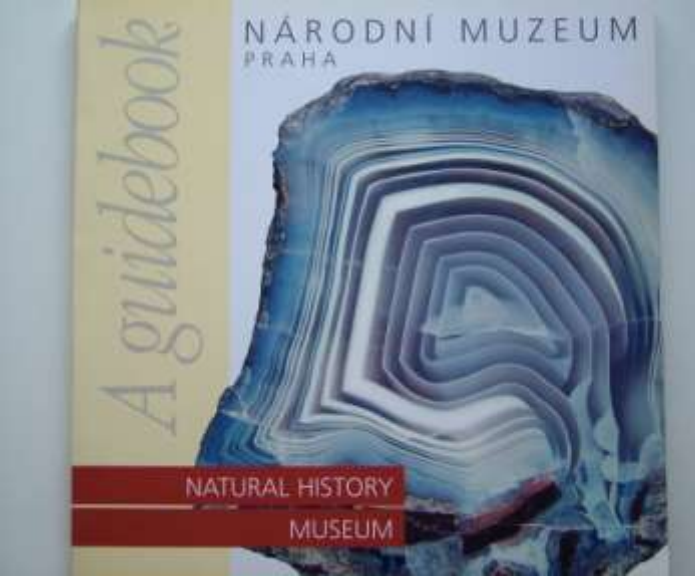
London

A stylized illustration of a museum interior. In the center, a large mammoth skeleton is displayed on a black circular platform. The skeleton is mounted on a black metal stand. The room has white walls with several windows and arched doorways. The floor is made of light-colored tiles with small circular patterns. A wooden bench is visible in the background on the left. The overall style is simple and illustrative.

**Kiállításvezetők,
foglalkoztató füzetek,
múzeumi órák,
múzeumi tábor**

Kiállításvezetők

A foglalkoztató füzet

A Mátra fő tömegét alkotó kőzetek a földtörténeti újkor (kainozoikum) miocén időszakának vulkáni működése során képződtek. A vulkáni tevékenységet követő utóvulkáni működés következtében jött létre a csodálatos ásványi anyagot hátrahagyó mátrai ércesedés, a szurdokpüspöki bánya ősmaradványokat magába záró üledéke, a diatómit, a jellegzetes geomorfológiai formák a kaptárkövek, a Gyöngyössolymos melletti „Bábakő”, a Gyöngyöstarján határában található változatos színű gejziritek, vagy a siroki „barát és apáca szobor”

A múzeum kertjében is bemutatásra kerültek azok a Mikófalva határában előkerült kövült fatörzsek, melyek képződésüket szintén az utóvulkáni működésnek köszönhetik.

Tudod-e?

A növényi ősmaradványok fennmaradásának egyik lehetséges útja a kövesedés. Ennek a bonyolult folyamatnak a során CaCO_3 , FeS , vagy SiO_2 rakódhat le a növényben. Ez utóbbi formát nevezzük kovásodásnak. A kovatartalmú oldat általában vulkáni Utóvulkáni) működés eredménye. Az oldat a növénybe passzív módon átitatódással, vagy aktív módon felszívódással kerülhet. Az aktív módon bekerült oldatból a „kova” a sejtfalba rakódik le. Többnyire a növény szerves anyagai által sötét színűre festődő szöveti szerkezet csiszolatban nagyon jól tanulmányozható. Vannak olyan kövült fák, melynek szerves anyaga még olyan mennyiségű, hogy lángba tartva parázslík. Ha viszont a szerves anyag a kövülési folyamat során teljesen megsemmisül, a növényi szerkezet eltűnik. A nagy kőzetnyomás hatására a fatörzs deformálódhat (ellaposodhat), a nyomás és hőmérséklet hatására pedig bekövetkezik az opálisosodás.

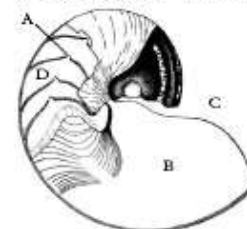
A muzeológusnak le kell küzdenie a csábítást, hogy más eszközöket, prospektusokat, katalógusokat és könyveket "beszéltesse" ahelyett, hogy magát a kiállítást szólaltatná meg. Napjainkban egyre gyakoribb, hogy a kiegészítő információkat katalógusok és kiállításvezetők helyett, a látogatókat aktív cselekvésre készítő foglalkoztató füzetek formájában adja közre.

Az őslénytani kiállításban is találsz kövült fákat, keresd meg őket!

2. Nevezd meg az ábra részeit!

Mi az állat neve?

A:

B:

C:

D:

3. Kutakodj a tárlatban! Tanulmányozd a vitrinekben levő ősmaradványokat és válaszolj az alábbi kérdésekre!

Milyen állat maradványait rejtí ez a permi bitumenes mészkő?

.....

Melyik állattörzsbe sorolnád be?

.....

Milyen állat kővületét látod a képen?

.....

Hogyan keletkezhetett ez az ősmaradvány?

.....

.....

.....

Melyik állattörzsbe sorolnád?

.....

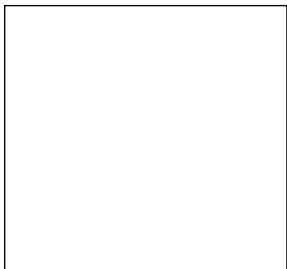

A Föld mélyébe rejtett világ

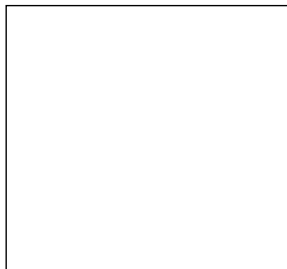
Foglalkoztató füzet
a Mátra Múzeum földtani
állandó kiállításaihoz
általános iskolások számára

A kert fás növényei a nyitvatermők és zárvatermők törzsébe tartoznak. A nyitvatermők között találsz a mamutfenyők egyik képviselőjét. Keresd meg, s rajzold le levélzetét.

.....levele

.....levele

Tudod-e?
Heves megyében, Eger mellett a földtörténet újkorában (kainozoikum) lerakódott üledékekben is találtak mamutfenyő maradványokat.

Keresd meg a maradványokat az öslénytani kiállításban, s emlékeztetőül írd le mit láttál.
Növény neve:.....
Földtörténeti kora:.....
Lelőhelye:.....

Tudod-e?

A ginkgo természetes élőhelye igen szűk, őshonosan csupán Nyugat-Kínában ismert. Fennmaradásában és későbbi elterjedésében igen nagy szerepe volt, hogy a buddhista templomok kertjeiben ültették. Délkelet-Ázsiában a növény magját ma étkezési célokra használják, leveléből gyógyteát készítenek.

Európában az első facsemetét 1730-ban ültették el az utrechti botanikus kertben (Hollandiában), amely ma is él. Magyarországon az ismert legrégebbi ültetés, 1848-ban történt a budapesti Fűvészkertben. Gyöngyösön a legnagyobb ginkgo a tudógondozó kertjében található. Érett termése többek között vajsavat tartalmaz, melynek átható illata van. Többek között ez az oka, hogy díszfaként csak a porzós növényt ültetik

Keresd meg a kertben a fiatal ginkgo fát, figyeld meg a leveleit és egészítsd ki a rajzot. Ügyelj az érezt pontos rajzolására, s ne feledd érzékelteni a növény fajnevében (biloba) jelzett tulajdonságot, a kétkaréjúságot sem!

Tudod-e?

A **Ginkgo biloba** vagy **páfrányfenyő** (kinai „kacsaláb fa”, mely a levél sajátos alakjára utal, mai neve ezüstbarack, mely a termésre utal.) Európában elterjedt neve ginkgo egy helyesírási hibának köszönhető, a ginkyo név elírásából. Ősi növényfaj, a páfrányfenyők törzsének egyetlen ma is élő faja (un. élő kövület). Az első ősmaradványai a földtörténeti őskorból (perm) ismertek. Virágkoruk a jurában és az alsó-krétaiban volt. A páfrányfenyők törzsének ősi képviselőit (Baiera), hazánkban a mecseki alsó-jura kőszenes összletben is megtalálták. Leveleik még erősen szeldeltek voltak.

A ginkgo utolsó képviselői hazánkban a felső-pannonból ismeretesek.

ásványváltozatok

TUDTAD-E?

Az ásványoknak mindazokat a jellegzetességeit, melyeket érzékszerveinkkel is meg-
 tapasztalhatunk, fizikai tulajdonságoknak nevezzük. Egy ásvány megismeréséhez vizsgál-
 nunk kell annak *megjelenési formáját, hasadását, törését, keménységét, színét, karcszínét,
 átlátszóságát és fényét.*

Az egyik leggyakoribb és szinte mindenki által ismert ásványunk
 a *kvarc*. Számátlan megjelenési formája létezik, a színe pedig elképesztően változatos.
 Több kétféle földrágó is ennek az ásványnak a változata.

Írd le a kvarc kémiai összetételét!

Az 1. terem „Ásványok színei” bemutató vitrinjében találkozhatsz a kvarc kü-
 lönböző változataival. Tanulmányozd ezeket és ezután sorold fel, hogy milyen
 változatokat figyeltél meg és azokra milyen szín jellemző!

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Mit jelentenek a következő kifejezések?

Saját szín:

Idegen szín:

TUDTAD-E?

Az ásványoknak mindazokat a jellegzetességeit, melyeket érzékszerveinkkel is meg-
 tapasztalhatunk, fizikai tulajdonságoknak nevezzük. Egy ásvány megismeréséhez vizsgál-
 nunk kell annak *megjelenési formáját, hasadását, törését, keménységét, színét, karcszínét,
 átlátszóságát és fényét.*

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

Változat neve: Színe:

12

növények ősmaradványai

Készíts te is növénylenyomatot!

A kiállított tárgyak segítségével lesznek, figyeld meg őket és rajzolj meg egy neked tetsző növényi ősmaradványt, szerveinek lenyomatát! Rajzodat színezheted is!

rajz

Jegyezz meg minél többet a tárlatban látható növények nevei közül! Sorolj fel belőle amennyit csak tudsz és adj mindegyiknek sorszámot!

.....

.....

.....

A sorszámokat írd annak a növényi törzsnek a halmazába, amelybe tartozik!

harasztok

zárvatermők

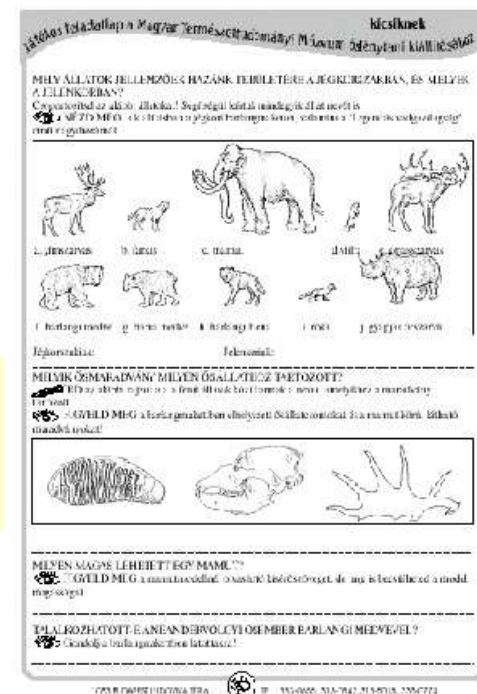
nyitvatermők

rendszertani ismeretek

Múzeumi foglalkozások

MÚZEUMI TÁBOR

Gyakorlat

Gyűjteményi és gyűjtött
példányok

Folyamatos feldolgozás

Manuáltató foglalkozások

Játék

